

Nr 437.

Av herr **Pettersson** i Hällbacken, om avslag å *Kungl. Maj:ts proposition, nr 107, angående provisorisk förlängning av förordningen den 26 juli 1926 angående utförselbevis för råg och vete m. m.*

I till riksdagen avlämnad proposition nr 107 anhåller regeringen, att de av 1926 års riksdag antagna utförselbevisen å råg och vete skall äga fortsatt giltighet för tiden från och med den 1 augusti 1928 till och med den 31 juli 1931.

När i anledning av motion till 1926 års riksdag, riksdagen beslöt införa utförselbevisen för en tid av två år, voro meningarna synnerligen delade om en sådan lag. Sålunda anförde den nuvarande regeringschefen Ekman, att en sådan lagstiftning, även om den hade provisorisk karaktär, vore av den beskaffenhet, att han icke kunde skänka förslaget sin röst.

Utförselbevisen äro av dess förespråkare tänkta dels som en hjälp åt jordbruket dels för att möjliggöra en snabb avsättning av spannmål på hösten till utrikes ort och därmed också att hjälpa spannmålsodlarna mot kvarnarnas erbjudna låga spannmålspris strax efter skörden.

När man går att diskutera denna fråga ur jordbrukarnas ekonomiska synpunkter, undgår man icke att uppställa vissa spörsmål. Ett sådant spörsmål är bland annat, vilka jordbruk staten bör genom lagstiftningsåtgärder i första rummet hjälpa? Jo, givetvis det stora flertalet av de minst ekonomiskt bärkraftiga. Granskar man verkningarna av de av regeringen föreslagna förlängda utförselbevisen, så skall man finna, att det endast är fåtalet av jordbrukarna, de större och mest ekonomiskt bärkraftiga, som bliva belönade med denna för vårt land egendomliga statshjälp. Då däremot de övriga mindre jordbrukarna, som ingen spannmål ha att avyttra, jämte det övriga svenska folket efter behov av fördyrad brödsäd få deltaga i betalningen av endera sinande tullinkomster eller fördyrade livsmedel. Utförselbevisen inverka även fördyrande på fodersäden.

Då utförselbevisen infördes återopades bland annat som ett av skälen, att lantbrukarna omedelbart efter skörden hade tillfälle att förmånligt exportera årsöverskottet, vilket för dem vore till stort gagn, då man saknade tillräckliga och tidsenliga lagerlokaler. Efter 1 $\frac{1}{2}$ års erfarenhet med utförselbevis synes detta tal sakna betydelse. Enligt berörda kungl. proposition var utförseln av sådan spannmål rätt jämn under första årets månader. Sålunda exporterades tiden 1 augusti—31 december 1926 19,793

ton råg och 40,043 ton vete, medan exporten under månaderna januari—juli 1927 utgjorde 18,906 ton råg och 19,529 ton vete, eller för det redovisade året 38,699 ton råg och 59,572 ton vete, vilket i det närmaste allt utförts mot erhållande av utförselbevis, som medgivit vederbörande brödsädesexportörer, därest icke motsvarande kvantitet av dem importerats, att i tullkamrarna uppbära avsevärda belopp. Tager man del av export-siffrorna för tiden augusti—december 1927, finner man, att exporten endast utgjorde 6,117 ton råg och 13,225 ton vete. Av dessa siffror framgår, att exporten är rätt jämn under årets alla månader, vilket ger stöd åt den tanken, att landets spannmålsgrossörer i stor utsträckning reglerar exporten.

I proposition nr 56, som av den Tryggerska regeringen avlämnades till 1924 års riksdag innehållande förslag angående utförselbevis å råg och vete, meddelade jordbruksministern en sammanställning, som utvisade ungefärliga antalet av dels de brukningsdelar med till dem hörande areal och vid jordbruket sysselsatta personer, för vilka den egna produktionen av vete och råg icke täckte behovet och dels de brukningsdelar med tillhörande areal och personer, vilka lämnade överskott av brödsäd. Nämda sammanställning utvisade, att samtliga brukningsdelar i landet kunde uppskattas till 381,171 och antalet av dem, som ansågos hava brödsäd till avsalu, till blott 105,806. Byråchefen E. Höijer har i anslutning till tull- och traktatkommitténs utredningar och betänkanden beräknat, att saluöverskott å spannmål torde finnas från brukningsdelar i mellersta och södra delarna av landet, vars åkerareal överstiger 10 hektar.

Till belysande av utförselbevisens fördelar hava spannmålssakkunniga på sin tid i anført exempel räknat med, att dessa bevis under viss förutsättning skulle för avnämaren medföra en prisökning av omkring 1 krona och 50 öre per deciton. Genomsnittsvinsten av utförselbevisen för de jordbrukare, vilkas brukningsdelar omfatta 10—20 hektar åker, skulle i ett dylikt fall, (om man använder sig av byråchefen Höijers beräkningar av till avsalu disponibel brödsädespannmål på ett sådant jordbruk av 1,067 kilogram) utgöra omkring 16 kronor. Brukningsdelar, vilkas areal åker omfattade mindre än 10 hektar åker, utvisade brist. De grupper, vilka hade brödsädespannmålsöverskott, utgjorde tillsammans 90,864 brukningsdelar, av vilka 54,815 tillhörde den grupp, som omfattade 10—20 hektar. Då de sistnämnda grupperna knappast torde ha haft någon ekonomisk eller praktisk fördel av de vid 1926 års riksdag införda utförselbevisen, torde i själva verket endast jordbruk, som omfattar mera än 20 hektar åker, haft fördel av utförselbevisens införande. Sistnämndas antal utgöra icke mera än 36,049 eller ungefär en åttondel av hela antalet brukningsdelar i södra och mellersta delarna av riket. Av den vinst, som skulle tillkomma dessa sistnämnda genom utförselbevisen, torde en stor del av vinsten stanna i mellanhändernas fickor, då det i själva verket är dessa som reglerar exporten.

Tager man i betraktande landets norra hälfts jordbruk med sina små brukningsdelar, ogynnsamma klimatiska förhållanden för råg- och vetesodling, olämpliga lägen för export etc., måste man säga sig, att talet om hjälp åt jordbrukarna genom förlängning av förenämnda utförselbevis endast är tillämpligt på de större jordbrukarna med bördiga och för export gynnsamt belägna jordbruk.

I dessa dagar pågår en strid av gigantiska mått mellan arbetare och arbetsgivare. Striden gäller lönernas storlek. Arbetareparten kan med skäl göra gällande, att på grund av höga levnadskostnader m. m. de framställda lönekraven ligga i underkant av vad som kan anses skäligt. Arbetsgivarna å sin sida förklara, att, som det uteslutande rör exportindustrin, som arbetar under ogynnsamma konkurrensförhållanden med utlandet, de icke kunna tillmötesgå kraven. Under konfliktens gång lockoutas det ena tiotusentalet arbetare efter det andra. Samtidigt föreslår regeringen förlängning av utförselbevisen, vars utveckling torde leda till en subventionistisk och protektionistisk politik, som enligt svenska kvarnföreningens och Skånes handelskammares utredningar har fördyrat brödet. En sådan politik är icke endast fördömlig utan även skadlig för det stora flertalet av landets innebyggare.

På grund av vad ovan anförts får jag alltså hemställa,

att riksdagen måtte avslå Kungl. Maj:ts proposition nr 107.

Stockholm den 1 mars 1928.

Gust. Pettersson
i Hällbacken.
